

Літвінова І.Ф., к.ю.н., доцент,
Манько Я.О., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

РОЛЬ АДВОКАТА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ЯК ЗАХИСНИКА ПІДОЗРЮВАНОВОГО АБО ОБВИНУВАЧЕНОГО

Конституція України містить багато принципів щодо захисту та охорони прав людини та громадянина. Одним із таких принципів є забезпечення підозрюваному, обвинувачуваному, підсудному права на захист, презумпцію невинуватості та змагальності. Забезпечення підозрюваному, обвинувачуваному, підсудному цього права є однією з основних засад судочинства. Відповідно до ч. 2 ст. 59 Конституції України для забезпечення права на захист від обвинувачення в Україні діє адвокатура [1].

Чинний Кримінально-процесуальний Кодекс України (далі КПК України), а саме його ст. 45 визначають, що захист інтересів підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, а також особи, стосовно якої передбачається розгляд питання про видачу іноземній державі (екстрадицію), здійснює захисник, який є адвокатом, а отже, належить до сторони захисту у кримінальному процесі [2, с. 34, 41].

Захисник — це учасник кримінального процесу, уповноважений у передбаченому законом порядку здійснювати захист прав і законних інтересів підозрюваних, обвинувачених, підсудних і надавати їм необхідну юридичну допомогу. Участь захисника в кримінальному процесі дозволяє цим особам більш повноцінно реалізувати своє конституційне право на захист.

На практиці захисниками є переважно адвокати, тому для забезпечення обвинуваченому права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура — складовий елемент механізму забезпечення прав людини.

Адвокатом може бути громадянин України, який має вищу юридичну освіту, стаж роботи за спеціальністю юриста або помічника адвоката не менше двох років, склав кваліфікаційні іспити, одержав свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю та прийняв Присягу адвоката України, в якій зазначається, що адвокат у своїй професійній діяльності повинен суворо додержуватись вимог чинного законодавства України, міжнародних актів про права і свободи людини та правил адвокатської етики. Порухення цього положення тягне за собою накладення на

адвоката дисциплінарної відповідальності [3].

Право підозрюваного або обвинуваченого на захист включає як право захищатися від підозри чи обвинувачення, так і право на захист своїх особистих і майнових інтересів. Функція захисту виникає одночасно з функцією обвинувачення і здійснюється паралельно з нею на всіх етапах кримінальної справи, поки існує обвинувачення.

Законодавство України передбачає, що захисник може бути залучений до участі у кримінальному провадженні будь-який момент самим підозрюваним, обвинуваченим, їх законними представниками чи іншими особами на прохання чи добровільною згодою підозрюваного чи обвинуваченого. Крім того у встановленому законом порядку слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд зобов'язані надати затриманій особі допомогу для зв'язку із захисником, чи особами, які можуть запросити захисника.

Ще однією важливою складовою права на захист у кримінальному провадженні є також забезпечення ефективності захисту та створення умов для вільного вибору захисника. Недотримання цих складових права на захист навіть за умови участі захисника у провадженні на різних стадіях може призвести до істотних порушень вимог КПК та скасування судового рішення. Належна реалізація права на захист у кримінальному провадженні також вимагає застосування практики ЄСПЛ, згідно з правовою позицією п. 262 рішення ЄСПЛ від 21 квітня 2011 року у справі «Нечипорук і Йонкало проти України», «право кожного обвинуваченого у вчиненні злочину на ефективний захист, наданий захисником..., є однією з основних ознак справедливого судового розгляду» [4].

Отже, в результаті узагальнення судової практики, законодавства, а також інших теоретичних матеріалів, можна зробити висновок про чималу роль адвоката як захисника у кримінальному провадженні. А саме його основної функції, такої як захист прав та інтересів підозрюваному, обвинувачуваному, підсудному та іншим особам. Здійснюючи свою професійну діяльність, адвокати ще раз доводять, що кожна особа має право на захист своїх конституційних прав та інтересів всіма можливими законними способами у передбаченому законом порядку.

Література

1. Конституція України від 28 чер. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення 12.04.2020).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. Суми: ТОВ «ВВП Нотіс», 2020. 348 с.
3. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05 лип. 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17> (дата звернення 12.04.2020).
4. ВССУ: узагальнення судової практики про забезпечення права на захист у кримінальному провадженні (витяг) URL: <https://protocol.ua/>

УДК 343.8/343.9(043.2)

Літвінова І.Ф., к.ю.н., доцент,
Осадченко І.В., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВА ОБУМОВЛЕНІСТЬ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ НЕЗАКОННИМ ШЛЯХОМ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

При аналізі ситуації, яка сформувалася на теренах сучасної України можна дійти висновку, що в умовах докорінних змін та реформування законодавства мають місце колізії та деформації у ринкових відносинах і, як наслідок, зростання тіньового сектору економіки та поширення випадків прояву економічної злочинності. Сьогодні їх масштаби вийшли за рамки, на той критичний рівень, коли вони становлять реальну загрозу безпеці нашої держави.

Очевидно, що одним з найнебезпечніших видів злочинів, який призводить до економічного занепаду держави, є легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Легалізація доходів, одержаних незаконним шляхом, як і будь-яке соціальне явище обумовлене історичним розвитком нашого суспільства. При розгляді цього феномена потрібно враховувати досвід зарубіжних країн, особливо країн колишнього Радянського Союзу, у яких даний процес набув активного поширення у період проведення соціально-економічних реформ, і як наслідок їх половинчасті та непослідовності нероздільно пов'язаних з ними періодів гострої економічної нестабільності. Саме у цьому, на нашу думку, і полягає певна технологічність легалізації. Оскільки, здійснюючи вплив на цей процес, у об'єктивному розумінні, створюється й можливість впливу на ті негативні процеси та явища, що неподільно з ним пов'язані, що функціонують як симбіоз явищ у єдиній та неподільній системі [1, с. 83].

Найпоширенішими способами легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, є: придбання компаній, цінних паперів іноземних фірм та нерухомості за кордоном; здійснення платежів за надані послуги іноземним партнерам вивезення валюти за кордон з використанням пластикових кредитних карт; вивезення готівкових коштів в іноземній валюті фізичними особами; створення структур в офшорних зонах.

З початком незалежності України відбувалися різні соціально-